

Den blåögde samurajen från Finland

Intervju För miljontals japaner är han Blåögde samurajen, den första utlänning som någonsin valts in i Japans parlament. Själv är Marutei Tsurunen mest stolt över att ha drivit igenom en lag som förpliktigar landets myndigheter att stödja ekologisk odling. HBL träffar honom och hustrun Sachiko i deras hem utanför Tokyo.

TEXT & FOTO SÖREN VIKTORSSON

KAMAKURA Staden Kamakura ligger ungefär 50 kilometer sydväst om Tokyo och har bara omkring 180 000 inneånare. Här finns över 170 buddhisttempel och ett 40-tal shintotempel.

”Ta pendeltåget från Tokyo och stig av vid stationen Fujisawa. Säg *Nishikamakura yochien* till taxichauffören så hamnar du efter en kvart på vår lokala barnträdgård”, förklarar Marutei Tsurunen i ett mail.

Så står vi där, omgivna av små lekande japaner, och uppifrån en backe kommer en äldre herre på avtalad tid promenerande med spänstiga steg och med stavar i händerna.

– *Tervetuloa Japaniin* (Välkommen till Japan)!

Detta möte skulle aldrig ha blivit av om inte artikelförfattaren av en ren slump på biblioteket råkat hitta en bok med titeln *Sinisilmäinen Samurai – suomalaisella sisulla Japanin senaattiin* (Den blåögde samurajen – med finländsk sisu till senaten i Japan).

Slumpen har dock spelat en väldigt liten roll i Marutei Tsurunens eget liv, menar han själv. När vi klivit in i den ekologiskt byggda stugan av äkta finskt timmer förklarar han bestämt:

– Varje människa föds till en uppgift här på jorden. Eftersom jag är kristen talar jag om en kallelse, men det gäller alla människor oavsett livsåskådning. Att hitta sin livsuppgift och genomföra den, det ser jag som den främsta källan till lycka.

Från Nordkarelen

När **Martti Turunen** föddes den 30 april 1940 i nordkarelska byn Jaakonvaara fanns mänskligt sett inget som talade för att han skulle göra en lysande politikerbanan och en dag bli känd och uppskattad av miljoner och

↑ → **PENSIONÄRER.** Marutei och Sachiko Tsurunen bor i ett finskt stockhus i Kamakura. Stavgång, Nordic Walking, ingår i dagsprogrammet.

VID RÖSTNINGURNAN. Marutei Tsurunen, den enda icke-japanska medlemmen i japanska parlamentet, ger här sin röst i premiärministeravtalet 2003. Koichiro Koizumi fick den gången 281 av 479 röster. FOTO: EPA/EVERETT KENNEDY BROWN

åter miljoner i Soluppgångens land.

– Vi levde under små omständigheter, mest på potatis. Pappa deltog i bägge krigen. För honom var det redan från början klart att jag skulle ta över gården, och när jag efter folkskolan ville läsa vidare sade han nej.

Martti lyckades dock på distans läsa in mellanskolan. Han fick småningom utbildning till diakon och blev engagerad i kyrkligt arbete.

– Vid det laget hade min far nog gett upp alla tankar på att jag skulle ta över gården.

När han var 17 år gammal och gick på en kristlig folkhögskola hände något som kom att bära honom genom livet.

– Vi fick lära oss om intelligenster och läraren behövde en försökskanin. Jag blev utvald, och det kom till och med en utomstående bedömare till själva testet.

– Än i dag vet jag inte om testet visade rätt, men de sade att jag hade en mycket hög intelligenskvot. ”Med den kommer du att gå långt i livet”, förklarade min lärare. De orden har sedan dess varit till otrolig hjälp var gång jag stått inför nya utmaningar.

Missionsfältet lockade

21 år gammal gifte sig Martti med Virpi, som han träffat i det kyrkliga arbetet. Hon var utbildad teolog och alltså mer utbildad än han.

Paret drömde om att bli missionärer och åka till Afrika. Men den vägen visade sig tillfälligt vara stängd. Då läste Martti i tidningen Kotimaa att Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, en missionsorganisation inom evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, sökte en familj för missionsarbete i Japan.

– Jag ringde föreståndaren som bad oss komma till kontoret redan klockan fem följande morgon. En

timme senare hade vi fyllt i ansökningshandlingarna.

Den 23 december 1967 var en regnig dag i Tokyo och vinden bet i ansiktet när familjen Turunen klev av planet på flygplatsen Haneda.

En japansk och en finsk pastor hade mött upp och lätt exalterad av stundens allvar tog den unge Martti till orda; – Med finsk sisu vill jag oförtröttligt kämpa mot alla svårigheter och stanna i Japan intill min död, sade han.

Så följde ett par intensiva år som för hans del bestod av studier på en språkskola, från nio till fem på vardagar och dessutom halva lördagarna. – Från första dagen använde lärarna bara japanska. Hemma tittade jag sedan ofta hela kvällarna på japansk tv för att suga i mig språket.

Med till Japan kom även barnen Päivi, 5, Sini, 3 samt Jouni, som då

bara var ett halvt år gammal. Kutym vid denna tid var att kvinnan skulle sköta hemmet och mannen stå för missionsarbetet.

– I efterhand förstår jag att det inte var lätt för Virpi, som ju därtill hade en högre utbildning än jag.

När språkskolan var klar erbjöds den unge finske missionären jobb som socialarbetare vid ett daghem i staden Beppu på Kyushu, den sydligaste av Japans fyra stora öar.

– Som mest hade jag ansvar för ett 50-tal barn. Men efter en tid kände jag att det knappast var för den här typen av jobb jag kommit till Japan.

Förändrade sitt liv

En plan börjar nu så sakta ta form, först bara hos Martti själv. Virpis mammas fränfalle gör att familjen redan efter tre år, i stället för stipulerade fem, får åka till Finland på semester.

Kvällen före återresan till Japan håller Martti ett tal på ett stort samlingsmöte;

– Jag har en känsla av att detta är sista gången vi ses. Arbetsförhållandena i Japan kommer att förändras radikalt, men jag vet ännu inte hur.

För samlingsmedlemmarna nickar gillande, men hustrun anar redan oråd.

– Åter i Japan förklarade jag för henne att jag ville uppleva livet utanför kyrkan och ta ut skilsmässa. Min plan var att stanna ensam i landet och för det behövde jag en livskamrat som kunde stå som garant för mitt uppehälle och arbetsvisum. Övriga familjen återvänder till Finland och Martti ger sig ut på partnerjakt. Först bjuder han ut en ung flicka från daghemmet och frågar om hon vill bli hans hustru.

– Hon bara reste sig upp förskräckt och sprang i väg, säger han.

Därefter lär han känna och blir även själavårdare för en 25-årig flicka som heter Sachiko och vårdas på ett lokalt sjukhus efter ett misslyckat självmordsförsök.

– Orsaken till försöket var att hennes pojkvän valt en annan flicka, trots löften om giftermål.

– En tid senare friade jag till Sachiko och hon tackade ja. Efter självmordsförsöket fick hon starta om sitt liv från nollpunkten och var nu beredd att göra det med mig.

Japansk medborgare

Paret flyttade långt bort från ön och daghemmet, till en by som heter Azumi och ligger i länet Nagano i mellersta Japan. Martti livnärde sig som engelsklärare samt på översättningar och fick nu den vilda idén att bli japansk medborgare.

– Första gången Sachiko och jag gick till en byrå för ansökan, gav de

mig inte ens ett formulär. Andra gången förklarade de att det var extremt svårt och att de flesta utlänningar efter en tid gav upp. Tredje gången fick jag ansökningspappren och sedan tog det tre månader att fylla i de 50 formulärsidorna på japanska.

Medborgarskapet innebar dels att Martti blev av med sitt finska pass, dels att han var tvungen att ta ett namn som lätt kunde uttalas på japanska.

– Jag ville ha något som påminde om mitt finska namn och så blev det Marutei Tsurunen.

Ären går, Marutei och Sachiko får en son och en dotter. De tre barnen från Finland kommer på besök till Japan. I boken beskrivs rörande hur de nu redan tonåriga barnen tillsammans med sin far gör en flera veckor lång bergsvandring och hur han sista dagen, under en matrast, ber var och en av dem att berätta hur de ser på hans beslut om skilsmässa.

– De visade stor förståelse trots att mitt beslut skapat problem.

– Många i Finland trodde att jag ville ha skilsmässa för att jag träffat en japanska. Men så var det ju inte, det handlade om att vilja stanna kvar här och byta arbete, och det hade inte gått med min finska familj.

Undervisningsjobbet ger gott om pengar, ändå plågas Marutei Tsurunen av tvivel. Fanns det verkligen inte någon högre mening med flytten till Japan och alla år han lagt ner på att lära sig språket och kulturen?

Svaret kommer 1991, när paret bor i staden Yugawara i Kanagawa län, söder om Tokyo.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Jag hade en konversationskurs i engelska där två ledamöter i stadsfullmäktige deltog. De berättade om sina uppdrag och jag blev intresserad.

– Att träffa Kinas dåvarande president **Hu Jintao** samt Afghanistans **Hamid Karzai** och USA:s vicepresident **Dick Cheney**.

– **Tarja Halonen** mötte jag vid ett par tillfällen, både i Finland och här. Vid första mötet i Helsingfors sade man att jag måste komma ensam, så Sachiko fick vänta utanför. En bit in i samtalet undrade presidenten hur min fru mår, och jag svarade att hon sitter här utanför. Men kalla in henne då, utbrast Halonen genast.

Makarna Tsurunen lever i dag ett inrutat liv i det rofyllda villaområdet en bit från Kamakuras centrum. Till dagsprogrammet hör minst två timmars stavgång om dagen och HBL följer med på en runda.

– Politiken har jag helt och hållet lämnat. Jag tittar på tv-nyheterna var kväll, men ser annars oftast mest naturprogram, berättar han.

Skriver fortfarande

I en hylla i arbetsrummet finns de 17 böcker Marutei Tsurunen skrivit på japanska, bland annat om ekologisk odling.

– Vi odlar själva våra grönsaker här på en plätt i anslutning till huset. Just nu lägger han sista handen vid en samling essäer om japanskt samhällsliv. Arbetsnamnet är *Era-kon aatukxia* eller En eremitis tankar.

– Jag gillar ensamheten, eller rättare sagt tvåsamheten tillsammans med Sachiko. I den här boken går jag litet djupare in på hur Japan fungerar.

Intervjun har tagit längre tid än beräknat och ute i köket väntar Sachiko med lunchen, mörkt, organiskt odlad ris, miso-soppa med tofu och kinesisk sallad där spenaten kommer från egna täppan.

Vad har du fått försaka som makt till en så framgångsrik politiker?

– Jag tycker inte jag behövt ofra något. När en japansk kvinna gift sig förväntas hon stödja sin man.

– Dessutom har det berikat mig att vara gift med en utlänning. Jag har kommit i kontakt med människor och varit med om saker jag aldrig skulle ha upplevt om jag haft en japansk man.

Vad är din dröm för framtiden?

– Samma som Maruteis, att få fortsätta vara frisk.

En taxi är beställd och tiden för flera frågor blir plötsligt knapp. Hur var det nu med Den blåögde samurajen? Blåögde lär på japanska betydelse västerlänning?

– Det stämmer. I ett skede i en valkampanj började de kalla mig så, därför att jag är västerlänning från början och för att min etik ligger nära samurajernas. Jag har velat visa att man kan lyckas i politiken utan korruption och mutor, enbart med god moral och plikt känsla.

Som rikssvenski i Finland tog det säkert minst 15 år innan jag började känna mig som finländare och nog närmare 20 innan jag kunde tala finska fullständigt obehindrat. Hur har det varit för dig med japanskan?

– Japanskan började flyta sedan jag flyttat ihop med Sachiko. Min identitet i dag är såväl japansk som finländsk. Och tänk att få sitta, som en mycket lycklig man, här i utkanten av en liten japansk stad och författa essäer i en äkta finländsk timmerstuga!

Jag har velat visa att man kan lyckas i politiken utan mutor, enbart med god moral och plikt känsla.

Du var också en tid ditt partis internationella sekreterare. Vilka är de främsta minnena?